KONTROLLIARUANNE

02.09.2002 nr 2-5/02/69

Riigikontrolli arvamus Patendiameti 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

Tallinn
2002

Sisukord

SISSEJUHATUS **4**

1. ARVAMUSE ANDMISE LÄHTEKOHAD **5**

2. ARVAMUS PATENDIAMETI 2001. AASTA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE JA RIIGIEELARVE TÄITMISE ARUANDE KOHTA **7**

3. MAJANDUSTEHINGUTE ÕIGUSPÄRASUS, FINANTSJUHTIMINE JA SISEKONTROLLISÜSTEEM **11**

4. PATENDIAMETI SEISUKOHAD **13**

PATENDIAMETI VASTUSKIRI **14**

Sissejuhatus

Riigikontroll auditeeris Patendiameti 31.12.2001 lõppenud majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruannet ja riigieelarve täitmise aruannet. Raamatupidamise aastaaruande koostamise kohustus tuleneb raamatupidamise seadusest ning rahandusministri 06.12.2001. a määrusest nr 105 "2001.a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine". Riigieelarve täitmise kohta aru andmine on sätestatud 09.06.1999. a vastu võetud riigieelarve seaduse § 46 lõikes 1.

Audit toimus ajavahemikul 10.06.2002–28.06.2002 vastavalt Riigikontrolli 2002. aasta tööplaanile.

Auditit juhtis finantsauditi osakonna auditijuht Alo Lääne, töögrupis osalesid audiitor Lembi Kull ja nooremaudiitor Kaire Prems.

1. Arvamuse andmise lähtekohad

1.1. Riigikontrolli pädevus

Riigikontrollil on riigieelarve seaduse § 47 lõike 2 järgi kohustus anda hinnang Vabariigi Valitsuse riigieelarve täitmise aruandele. Selle kohustuse täitmiseks teeb Riigikontroll auditeid vastavalt Riigikontrolli seaduse §-le 7. Riigikontrolli auditi ulatus on sätestatud Riigikontrolli seaduse §-s 6.

1.2. Auditi eesmärk

Võttes aluseks Riigikontrolli seaduse § 6 lõikes 2 loetletud ülesandeid, on käesoleva auditi eesmärgiks avaldada arvamust Patendiameti 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande ning 2001. aasta riigieelarve täitmise aruande kohta.

Arvamust avaldades tugineme järgmistele põhikriteeriumidele:

- kas majandustehingud on kajastatud sisuliselt ja aritmeetiliselt õigesti;
- kas varad on tegelikult asutuse omad ja võlad asutuse kohustused;
- kas varad ja kohustused tegelikult eksisteerivad;
- kas varad ja kohustused on nõuetekohaselt hinnatud;
- kas tulud ja kulud on kajastatud tekkepõhiselt, õiges perioodis ja täies mahus;
- kas asutuse raamatupidamise korraldus vastab raamatupidamise seaduse ja rahandusministri määrustega kehtestatud nõuetele ning heale raamatupidamistavale ulatuses, mis kehtib Eesti Vabariigi avaliku sektori asutuste puhul;
- kas tulud on kogutud ja kulud tehtud kooskõlas Riigikogu tahtega.

Majandustoimingute õiguspärasuse, finantsjuhtimise ja sisekontrollisüsteemi kohta me üldhinnangut ei anna, kuid toome välja olulisemad tähelepanekud.

1.3. Vastavus standarditele

Sooritasime auditi kooskõlas INTOSAI[1] auditeerimisstandarditega. Need standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldaks piisava kindlustundega otsustada, et raamatupidamise aastaaruanne ja riigieelarve täitmise aruanne ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Kontrollisime väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes ja riigieelarve täitmise aruandes esitatud näitajad, samuti analüüsisime aruannete koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtteid ja juhtkonna raamatupidamislikke hinnanguid. Leiame, et meie audit annab piisava aluse avaldada arvamust asutuse raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta.

[1] INTOSAI– International Organisation of Supreme Audit Institutions – Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all.

1.4. Vastutus aruannete õigsuse ja nende aluseks olevate majandustehingute õiguspärasuse eest

Aruannetes kajastuva info õigsuse eest vastutavad majandusminister Liina Tõnisson (25.03.1999–05.10.2001 Mihkel Pärnoja ja 15.10.2001–28.01.2002 Henrik Hololei) ning Patendiameti peadirektor Matti Päts.

Ministri vastutus

- Valvab ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste ülesannete täitmise ning tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle (Vabariigi Valitsuse seadus § 49, 95).
- Tagab sisekontrollisüsteemi rakendamise ja vastutab siseauditi korraldamise ministeeriumi valitsemisalas olevates asutustes (Vabariigi Valitsuse seadus § 49).
- Kontrollib ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste eelarvete täitmist ning kehtestab nende eelarvete täitmise kontrolli eeskirjad (riigieelarve seadus § 35 lõige 2).
- Kinnitab oma allkirjaga ministeeriumi valitsemisala koondaastaaruande õigust (rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105).

Asutuse juhi (Patendiameti peadirektori) vastutus

- Peadirektor vastutab asutuse tegevust korraldavate õigusaktide täpse ja otstarbeka täitmise eest ning annab aru asjaomasele ministrile (Vabariigi Valitsuse seadus § 73).
- Korraldab asutuse sisekontrollialast tööd (Vabariigi Valitsuse seadus § 73).
- Kinnitab oma allkirjaga asutuse raamatupidamise aastaaruande õigsust (rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105).

Patendiameti 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsust on oma allkirjaga[2] kinnitanud peadirektor Matti Päts ja pearaamatupidaja kt Ellen Randmaa.

[2] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 § 4 lg 2

2. Arvamus Patendiameti 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

2.1. Märkused

2.1.1. Patendiameti toiminguid maksustatakse riigilõivuga[3]. Toimingud sooritatakse siis, kui tellija esitab Patendiameti töötajale kinnituse riigilõivu tasumise kohta Patendiameti eelarvelisele pangakontole. Sellelt kontolt kantakse lõivud Maksuameti tulude kontole vastavalt seadusega "2001.aasta riigieelarve" kavandatud tulude ja muude eelarvevahendite riigieelarvesse kandmise korrale[4]. Eelnevast tulenevalt tuleb Patendiametit käsitada patendiameti toimingute eest riigilõivude kogujana.

Ameti 2000. aasta raamatupidamise aastaaruandes kajastub lõivude kogumine ja ülekandmine, 2001. aasta aruandes aga mitte. 2001. aasta riigieelarve täitmise aruande[5] järgi on eelmisel aastal lõive laekunud 43 miljonit krooni. Leiame, et Patendiameti 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande koosseisus esitatavas tulemiaruandes on seetõttu valed rida 6.1 "Tulud maksude kogumisest" ja 6.2 "Maksude, maksete, lõivude ja tasude ülekandmine".

2.1.2. Patendiamet ei ole Majandusministeeriumilt tasuta saadud geograafilise tähise registrit soetusmaksumusega 143 800 krooni raamatupidamises arvele võtnud. Seetõttu kajastuvad Patendiameti põhivara ja kapital 31.12.2001. a seisuga 143 800 krooni võrra väiksemana.

2.2. Riigikontrolli arvamus

Meie arvates,

- **Arvestades auditi ulatust ning arvestamata käesoleva kontrolliaruande punktides 2.1.1 ja 2.1.2 kirjeldatud asjaolude võimalik mõju, on Patendiameti raamatupidamise aastaaruanne seisuga 31.12.2001, mis näitab Patendiameti 2001. aasta tulemiks 347 741 krooni ja bilansimahuks 31.12.2001. a seisuga 2 113 958 krooni, olulises osas kooskõlas Eesti Vabariigi rahandusministri 06.12.2001. a määrusega nr 105 "2001. a raamatupidamise aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine".**

- **2001. aasta riigieelarve täitmise aruanne, mis näitab Patendiameti 2001. aasta kassakuludeks 13 799 567 krooni, on olulises osas kooskõlas riigieelarve seadusega ja 2001. aasta riigieelarvega.**

Aruande kohta märkust tegemata juhime Majandusministeeriumi ja Patendiameti juhtkonna tähelepanu järgmistele asjaoludele:

2.2.1. Patendiameti 2001. aasta tegevuskuludesse on kantud 2000. aastal arvestatud sotsiaalmaksu summas 57 556 krooni. Tulenevalt raamatupidamise seadusega[6] kehtestatud tekkepõhise arvestusprintsiibi nõudest tuleb tehingud kajastada siis, kui need on toimunud. Aruandeid koostades tuleks teha reguleerimis- ja lõpetamiskanded, mis võimaldavad määratleda kõik perioodi tulud ja kulud.

[3] Riigilõivu seadus § 3 lg 2 p 20 ja § 121–147
[4] Rahandusministri 01.03.2001. a määrus nr 27 § 1
[5] "Riigieelarve tulude täitmise aruanne" osa 12.10
[6] Raamatupidamise seadus § 5 lg 6

2.2.2. Täheldasime, et valesti on tehtud annetatud kapitalina saadud põhivarade amortiseerimise raamatupidamiskanded. Vastavalt rahandusministri kehtestatud korrale[7] tuleb annetatud kapitalilt kulumit arvestades krediteerida põhivara kulumi kontot bilansi aktivas ja debiteerida amortisatsioonikulu kontot. Samas summas tuleb krediteerida kontot 3840 "Tulu annetatud kapitalist" ja debiteerida annetatud kapitali kontot. Antud juhul on ainult krediteeritud põhivara kulumi kontot ja debiteeritud amortisatsioonikulu kontot ning seega on ministeeriumi 2001. aasta aruandes summas 31 447 krooni väiksemana kajastatud bilansirida 21.2 “Annetatud kapital” ja tulemiaruande rida 1.6 “Muud tulud tegevusest”, samuti ei kajastu annetatud kapitali ja eelmiste perioodide tulemi bilansireal samast eksimusest eelnevatel perioodidel tekkinud summad.

2.2.3. Leidsime, et annetatud kapitali bilansikirjel kajastus 31.12.2001. a seisuga Majandusministeeriumilt saadud kaks arvutit soetusmaksumusega 39 800 krooni. Rahandusministri määrusega[8] muudeti annetatud kapitali arvestuspõhimõtteid nii, et annetatud kapitalina ei arvestata riigilt tasuta saadud põhivara. Põhivara, mis saadakse teistelt riigiasutustelt, arvestatakse kapitali kirjel.

2.2.4. Annetatud kapitali bilansirida on paranduskande tegemisel ekslikult vähendatud Majandusministeeriumilt tsentraliseeritud varustamise korras saadud väikevahendite (10 tarkvaralitsentsi) võrra summas 36 073 krooni. Need on jäänud kandmata ka 2001. aasta majanduskuludesse. Vastavalt eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjale[9] peab valitsemisala riigiasutus tsentraliseeritud varustamise korras saadud väikevahendid kirjendama kontol 1311 "Tooraine ja materjalivaru" ja kontol 3052 "Haldusalasisese tsentraliseeritud varustamise korras saadud väärtused". Materjalivaru kulutamisel kantakse need kontolt 1311 kuludesse.

2.2.5. Raamatupidamises ei ole arvele võetud tasuta saadud väikevahendeid Euroopa Patendiametilt summas 15 200 krooni ja Eesti Majandusministeeriumilt summas 14 400 krooni.

2.2.6. Summas 22 420 krooni kajastub tulemiaruande real 1.2 “Tulud majandustegevusest” põhivara müügikasum. Põhivara eest laekunud rahalised vahendid ei olnud riigieelarve tuludesse edasi kantud. Vastavalt eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjadele[10] põhivarade müügi puhul kantakse põhivara bilansist välja põhivara müügikahjumi konto kaudu (kontoklassid 592 ja 593) ning bilanssi võetakse müügisummas üles nõue ostja vastu ja kohustus riigieelarve ees. Samuti tuleb kooskõlas seadusega “2001.aasta riigieelarve” kavandatud tulude ja muude eelarvevahendite riigieelarvesse kandmise korrale[11] kanda võõrandatud riigivara eest makstav tasu vahetult Riigikassa kontsernikonto koosseisus olevale riigivara valitseja vastavale kontole (eelarve tulude osa 014 peatükk 33).

2.2.7. Patendiameti 2001. aasta bilanss ei kajasta sama informatsiooni, mis raamatupidamise analüütiline register (põhivarade register). Bilansi andmetel on seisuga 31.12.2000 põhivara soetusmaksumus suurem 58 967 krooni ja kulum 33 917 krooni võrra; seisuga 31.12.2001 on nii kulum kui soetusmaksumus suuremad 14 160 krooni võrra.

2.2.8. Seisuga 31.12.2001 kajastub bilansireal 9.6 "Materiaalsete põhivarade ettemaks" 11 871 krooni. Nimetatud summas soetati Kirkon Invest OÜ-lt lisavagonetid arhiivi ning vastavalt üleandmise-vastuvõtu aktile saadi need 05.11.2001 ka kätte. Leiame, et nimetatud summa peaks kajastuma 31.12.2001. a seisuga Patendiameti põhivarade bilansikirjel.

---

[7] Rahandusministri 18.05.2000. a määrus nr 44
[8] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105
[9] Rahandusministri 18.05.2000. a määrus nr 44 § 2 lg 3
[10] Rahandusministri 18.05.2000 määrus nr 44 § 2 lg 13
[11] Rahandusministri 01.03.2001 määrus nr 27 § 13

2.2.9. Võrdlesime maksukohustuse saldosid Maksuameti väljavõtetel bilansis kajastatud saldodega ning tegime järgmised tähelepanekud:

- Üksikisiku tulumaksu kohustus on bilansis 4 243 krooni võrra väiksem.
- Sotsiaalmaksu kohustus on bilansis 9 782 krooni võrra suurem.

2.2.10. Hindamata on järgmiste nõuete laekumise tõenäosus:

- Nõue Infraservis AS-i vastu rendi eest summas 15 203 krooni (7 503 krooni võlast tekkis 1999. aastal ja 7 700 krooni 2000. aastal).
- Nõue endise töötaja Anu Aardma vastu koolituskulude eest summas 4 320 krooni (aastast 2000).

Vastavalt heale raamatupidamistavale[12] tuleb nõuded, mille laekumine on ebatõenäoline, kanda kuludesse.

2.2.11. Puhkusetasude reserv moodustas 31.12.2001. a seisuga 177 532 krooni. Me ei saa anda hinnangut nimetatud summa õigsusele, kuna tegime auditi käigus järgmised tähelepanekud:

- Puhkusetasude reservi oli vähendatud ettemakstud puhkusepäevade maksumuse võrra summas 16 443 krooni, millega vähendati ühtlasi ka reservi summale juurdearvutatavat sotsiaal- ja töötuskindlustuse maksu summat. Tuginedes heale raamatupidamistavale[13] oleme arvamusel, et nõuded ja kohustused tuleb kajastada bilansis eraldi, kuid lähtudes konservatiivsuse printsiibist, st nende realiseerumise tõenäosusest. Seega, kui bilansipäevaks välja maksmata puhkusetasud tuleb tulevikus maksta kindlasti, siis nõue ettemakstud puhkuse eest tõenäoliselt ei realiseeru. Arvame, et bilansis tuleb kajastada ainult bilansipäevaks töötajatele maksmata puhkusekohustused.
- Puhkusetasude arvestamisel ei ole päevapalga arvestuse aluseks oleva palga koosseisu arvatud kõiki töötaja teenitud palgana käsitatavaid summasid. Arvutamisel lähtuti töötajate 2001. aasta detsembrikuu töötasust (ilma tulemuspalga ja ühekordsete lisatasudeta). Puhkusetasu arvestamise nõuded on kehtestatud "Puhkusetasu arvutamise korras"[14], mille järgi päevatasu on töötaja teenitud palga kuue kalendrikuu keskmine, mis koosneb põhipalgast, lisatasudest, preemiast ja juurdemaksetest.

2.2.12. Patendiametis ei arvestata nõuetena lähetusse kutsuja poolt hüvitatavaid summasid. Lähetusega seotud kulukontosid krediteeritakse pärast raha tegelikku laekumist või lähetuses käinu poolt raha ülekandmist Patendiametile.

2.2.13. Lähtuvalt juhendist "2001. a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine"[15] on Patendiametil esitamata raamatupidamise aastaaruande lisa 11 ”Töötasukulu aruanne eelarve klassifikaatori kuluartiklite järgi (v.a asutuse oma osa ja peatükiga määratud artikkel 10). Selliseid töötasukulusid lepingulistele töötajatele tegi amet eelmisel aastal artikli 49 alt summas 26 589 krooni. Samuti ei kajastatud nimetatud summat tulemiaruande real 2.1 "Palgad ja tasud", vaid majanduskuludena.

2.2.14. Patendiameti raamatupidamise aastaaruande lisa 9 "Riigi ametiasutuste koosseisu ja töötasukulu aruanne" ei ole koostatud rahandusministri 06.12.2001 määrusega nr 105 kehtestatud juhiste kohaselt. Aruandes on tegelikesse töötasukuludesse lülitatud puhkusetasude reservi suurendamise kulud summas 53 877 krooni, mille tulemusena esitatud aruanne töötasukulude kohta ei ühti tulemiaruandes kajastatuga.

---

[12] Raamatupidamise seadus § 34 lg 2
[13] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 "2001. a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine" § 5 lg 2
[14] Vabariigi Valitsuse 23.08.2001. a määrus nr 278
[15] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 § 2

2.3. Ettepanekud

2.3.1. Korrigeerida 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande algsaldosid tulemiaruande ridade 6.1 ja 6.2 osas 2001. aastal kajastamata jäänud riigilõivude kogumise ja ülekandmise võrra summas 43 miljonit krooni.

2.3.2. Võtta raamatupidamises immateriaalse põhivarana arvele Majandusministeeriumilt tasuta saadud geograafilise tähise register soetusmaksumusega 143 800 krooni ja amortiseerida vastavalt kehtestatud normidele.

2.3.3. Arvestada annetatud kapitalilt amortisatsioon vastavalt rahandusministri kehtestatud korrale ning korrigeerida annetatud kapitali kirjet nii, et seal kajastuks vaid annetatud kapitalina saadud põhivarade jääkmaksumus.

2.3.4. Kajastada varade võõrandamist raamatupidamises vastavalt rahandusministri 18.05.2000. a määruses nr 44 toodud rakendusjuhistele.

2.3.5. Selgitada välja erinevused maksusaldode ja Maksuameti andmete vahel ning registrid omavahel vastavusse viia.

2.3.6. Hinnata punktis 2.2.10 toodud nõuete laekumise tõenäosust.

2.3.7. Puhkusetasude reservi puhul kajastada bilansis ainult bilansipäevaks töötajatele maksmata puhkusekohustusi ning päevatasu arvestamisel lähtuda puhkusetasu arvutamise korras kehtestatud nõuetest.

2.3.8. Viia sisse tekkepõhine arvestus lähetusse kutsuja poolt hüvitatavate summade arvestuse kohta ja kajastada neid summasid kuni raha laekumiseni nõuete kirjel.

3. Majandustehingute õiguspärasus, finantsjuhtimine ja sisekontrollisüsteem

3.1. Olulisemad tähelepanekud

Patendiameti majandustehingute õiguspärasuse ning finantsjuhtimise ja sisekontrollisüsteemi kohta üldhinnangut andmata toome välja järgmised olulisemad tähelepanekud:

3.1.1. Riigikassa andmete põhjal kontrollisime väljamakseid riigihanke seaduses toodud piirmäärasid[16] ületavas osas. Leidsime, et riigihanget tegemata on aasta jooksul soetatud kaupa või ostetud teenust järgmistelt tarnijatelt:

• AS Cell Network	arvutid	103 250 krooni
• OÜ Infotrükk	trükiteenus	358 743 krooni
• AS Akropol A	valveteenus	496 562 krooni

Nende tarnijate puhul tulnuks enne kauba või teenuse ostmist korraldada riigihankekonkurss.

3.1.2. Eelarvevälise pangakonto kaudu tehtud väljamaksed kulude eest taastatakse eelarvevahendite arvelt. Kokku on meie andmetel 2001. aastal eelarvevälistele pangakontodele eelarvest makstud 209 962 krooni. Me ei saa seda pidada õigeks, kuna kassalise teenindamise eeskirja[17] kohaselt teostatakse riigieelarvest väljamakseid ainult Riigikassa kontsernikontode kaudu.

3.1.3. Vabariigi Valitsuse 24. jaanuari 2001. a määrusega nr 32 on kehtestatud "Tulemusjuhtimise rakendamiseks ettenähtud töötasuvahendite jaotamise tingimused ja kord ". Vastavalt sellele[18] toimub tulemusjuhtimiseks ettenähtud töötasuvahendite jaotamine riigiasutuse tööplaani ja selle täitmise aruande alusel.

Majandusministeerium eraldas[19] 2001. aastal Patendiametile tulemusjuhtimiseks kokku 760 784 krooni (sh sotsiaalmaks). Tööplaanide täitmise aruanne I ja II poolaasta kohta esitati Majandusministeeriumile vastavalt 11.06.2001 ja 15.01.2002. Tulemuspalk maksti välja majandusministri kahe käskkirja[20] alusel summas 47 920 krooni (kõik summad sotsiaalmaksuga) ja Patendiameti peadirektori kahe käskkirja[21] alusel summas 363 462 krooni. 262 888 krooni maksti tulemuspalga vahenditest kaubamärgi- ja patendiosakonna spetsialistidele Patendiameti peadirektori kinnitatud korra kohaselt vastavalt aastanormide täitmisele. Ülejäänud summa (86 514 krooni) maksmise alust meile ei esitatud.

3.1.4. Patendiamet ei ole puhkusetoetusi makstes järginud avaliku teenistuse seaduses[22] sätestatut, mille järgi teenistujale võib maksta põhipuhkusega seoses puhkusetoetust kuni ühe kuu ametipalga ulatuses. Väljamakstud puhkusetoetused juhtkonnale ja osakonnajuhatajatele sisaldasid nii kõiki neile määratud avaliku teenistuse seadusest tulenevaid lisatasusid kui ka lisatasu täiendavate tööülesannete eest.

---

[16] Riigihangete seadus § 2 lg 7
[17] Rahandusministri 17.11.2001. a määrus nr 91 ja enne seda kehtinud 23.12.1999. a määrus nr 110
[18] Vabariigi Valitsuse 24.01.2001. a määrus nr 32 § 1 lg 2
[19] Ministri 2001. aasta käskkirjad nr 136 ja 212
[20] 26.06.2001. a käskkiri nr 249-p ja 07.12.2001. a käskkiri nr 488-p
[21] 27.06.2001. a käskkiri nr 75-p ja 12.12.2001. a käskkiri nr 144-p
[22] Avaliku teenistuse seadus § 46 lg 1

3.1.5. Patendiameti raamatupidamise sise-eeskiri[23] vajab täiendamist ja parandamist tulenevalt raamatupidamise seaduse §-st 5 ja rahandusministri 17.03.1995. a määrusega nr 46 kinnitatud, kuid hiljem redaktsiooniliselt muudetud "Eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjade" nõuetest. Oleme arvamusel, et sise-eeskiri vajab täiendamist järgnevates punktides:

- puudub registrites ning alg- ja koonddokumentides paranduste tegemise kord ja protseduurid;
- kindlaks määramata on I ja II allkirja õiguslikud isikud, samuti kuludokumentide kinnitamise õigsust omavad isikud;
- puudub dokumendikäibe kirjeldus olulisemate majandustehingute puhul;
- välja on toomata väljundite nimekiri, mis trükitakse raamatupidamisprogrmmist, ja viide kui sageli seda tehakse;
- sise-eeskirja alusel on piirsumma, mille alusel soetatud varad jaotatakse põhivaradeks ja väikevahenditeks, 1000 krooni, väikevahendeid arvestatakse alates summast 50 krooni. See ei vasta ei rahandusministri kehtestatud korrale ega tegelikult raamatupidamises kasutatavatele piirsummadele;
- reguleerimata on immateriaalse põhivara arvestus, sh kinnitamata on kulunormid.

3.2. Ettepanekud

3.2.1. Tulevikus lähtuda riigihangete seaduse § 2 lõikes 7 kaupadele, teenustele ja muudele soetustele kehtestatud piirmääradest riigihankekonkursside läbiviimisel.

3.2.2. Lähtuda väljamaksete tegemisel kassalise teenindamise eeskirjas sätestatud nõuetest, mille kohaselt tehakse riigieelarvest väljamakseid ainult Riigikassa kontsernikontode kaudu.

3.2.3. Teha muudatused raamatupidamise sise-eeskirjas, nii et arvestuse korraldus vastaks rahandusministri kehtestatud korrale.

[23] Kinnitatud Patendiameti peadirektori poolt 02.01.1995

4. Patendiameti seisukohad

Patendiameti peadirektori I asetäitja peadirektori ülesannetes Toomas Lumi on käesolevas aruandes toodud seisukohti ja ettepanekuid kommenteerinud järgmiselt[24]:

- Patendiamet peab eelnõus toodud arvamusi ja ettepanekuid kasulikuks ning korraldab edaspidise töö nende järgi vastavalt "Abinõude plaanile" (lisatud Patendiameti vastuskirjale)
- Tähelepanek 2.2.12. 2002. aastal on nõuetena arvestatud kõik lähetusse kutsuja poolt hüvitatavad summad.
- Tähelepanek 3.1.1. Probleeme riigihangete seaduse järgimisega on selgitatud järgnevalt:
  - Patendiamet kavandab 2002.a IV kvartalisse riigihankekonkursi korraldamise leidmaks perioodiliste ametlike väljaannete trükiteenuse osutaja ja valveteenuse osutaja seadusega ettenähtud korras.
  - Arvutite ostmisel võeti hinnapakkumised ekspertide tööks sobivatele arvutitele 3 erinevalt arvutimüügifirmalt. Keskmine pakkumine oli 24-25 tuhat krooni ühe arvutikomplekti eest. AS Cell Network'i kasuks otsustati seetõttu, et neil oli parasjagu käimas Microlinki uusimat arvutimudelit reklaamiv soodusmüügi kampaania. Patendiamet soetas viis uut arvutikomplekti tükihinnaga 20,65 tuhat krooni, kogusummas 103 250 krooni. See tähendab, et saime soetada ühe arvutikomplekti rohkem kui algselt kavandasime. Kahjuks aga kujunes hanke hind 3,25% piirmäärast kõrgemaks. Patendiamet on seisukohal, et ametile täiendavalt eraldatud IT vahendeid ei ole kasutatud mittesihipäraselt ega ebaotstarbekalt.
- Tähelepanek 3.1.3. Täisekspertiisi ekspertidele maksti igakuist tulemuspalka peadirektori käskkirjadega kinnitatud normide ületamise eest Patendiameti palgafondi arvel.

  Majandusministri poolt Patendiametile eraldatud tulemusjuhtimise rakendamiseks ettenähtud töötasuvahenditest (572 018 krooni ilma sotsiaalmaksuta) maksti ühekordset tulemuspalka keskastme juhtidele peadirektori käskkirjadega 27.06.2001 a nr 75-p ja 12.12.2001 a nr 144-p ning peadirektorile majandusministri käskkirjadega 25.06.2001 a nr 249-p ja 07.12.2001 a nr 488-p summas 309 310 krooni.

  Majandusministri poolt eraldatud tulemuspalga ülejääk kanti Patendiameti eelarvelise palgafondi taastamiseks, et katta täisekspertiisi ekspertidele igakuiselt makstud tulemuspalkasid summas 238 074 krooni (peadirektori käskkirjad 26.01.2001 a nr 12-p, 16.04.2001 a nr 52-p, 18.07.2001 a nr 89-p, 10.10.2001 a nr 119-p) ja menetlusosakondade juhatajatele ja nende asetäitjatele makstud igakuiseid lisatasusid (peadirektori käskkirjad 12.02.2001 a nr 19-p, 16.04.2001 a nr 51-p, 18.07.2001 a nr 90-p, 10.10.2001 a nr 127-p).
- Tähelepanek 3.1.5. Patendiamet koostab uued raamatupidamise sise-eeskirjad tulenevalt kinnitamise ajal kehtivatest õigusaktidest ja Riigikontrolli kontrolliaruandes toodud märkustest ja soovitustest.

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond

[24] Auditeeritava vastuse täistekst on esitatud käesoleva kontrolliaruande lisas, vt lk 15-26

PATENDIAMET
THE ESTONIAN PATENT OFFICE

Pr Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond
Riigikontroll

Pr Liina Tõnisson
Majandusminister
ning teede- ja sideminister

Teie 01.08.2002 nr 2-7, 1-FA/02/1292
Meie 09.08.2002 nr 1-17/1217

Esitame Teile Patendiameti poolsed selgitused ja abinõude plaani Riigikontrolli kontrolliaruande eelnõus väljatoodud arvamuste ja ettepanekute kohta.

Kahjuks ei ole eelnõus kajastatud Patendiameti raamatupidamise korralduslikku poolt ja seda tinginud põhjusi 2001. aastal, samuti Maailma Intellektuaalomandi Organisatsiooni poolt Patendiameti arvele ülekantavate igakuiste sihtotstarbeliste rahaliste vahendite mittesihipärast kasutamist Rahandusministeeriumi poolt.

Peame vajalikuks märkida, et paljud raamatupidamise tegevust puudutavad nõuded on Patendiametis reguleeritud operatiivselt peadirektori käskkirjadega, kuid pole tõesti jõutud viia raamatupidamise sise-eeskirja.

Peame kontrolliakti eelnõus toodud arvamusi ja ettepanekuid väga kasulikuks ning korraldame edaspidise töö nende järgi.

Lugupidamisega

Toomas Lumi
Peadirektori I asetäitja
peadirektori ülesannetes

Lisa: 1. Abinõude plaan koos lisadega 7 lehel
2. 8 selgitust kokku 11 lehel

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 09.08.02 Reg nr 2-7.1-FA/02/1292-2

TOOMPUIESTEE 7
15041 TALLINN
TELEFON 627 7900
627 7911
FAKS 645 1342
REG NR 70003164

KINNITAN

Toomas Lumi
Peadirektori I asetäitja
peadirektori ülesannetes
"09" august 2002

ABINÕUDE PLAAN

Riigikontrolli poolt ajavahemikul 06. juuni 2002 kuni 28. juuni 2002 Patendiametis läbiviidud auditi kontrolliaruande eelnõus väljatoodud puuduste kõrvaldamiseks

	Tähtaeg	Täitja
I Riigihangete korraldamine (peadirektori 06.08.2002 kk nr 74-O)		
1. Patendiameti sisese riigihangete ettevalmistamise ja läbiviimise korra koostamine	30.09.2002	Leetjõe
2. Riigihanke läbiviimine ametlike perioodiliste väljaannete trükiteenuse sisseostmiseks 2003. aastaks	31.12.2002	Leetjõe
3. Riigihanke läbiviimine Patendiameti haldushoone ööpäevase mehitatud valveteenuse sisseostmiseks 2003. aastaks	31.12.2002	Leetjõe
II Immateriaalse põhivara arvestuse korraldamine (peadirektori 06.08.2002 kk nr 73-O)		
1. Komisjoni moodustamine Patendiametis olemasolevate immateriaalsete põhivarade inventeerimiseks, nende arvelevõtmise ja arvestuse korrastamiseks ning uute kulunormide väljatöötamiseks	06.08.2002	Lumi
2. Patendiametis kasutusel olevate immateriaalsete põhivarade loetelu ja immateriaalsete põhivarade arvele võtmise ja raamatupidamises arvestamise korra koostamine	30.09.2002	Leetjõe
3. Immateriaalsete põhivarade kulunormide koostamine	30.09.2002	Leetjõe
4. Immateriaalsete põhivarade inventuuri läbiviimine	15.12.2002	Leetjõe

5. Riigikassa kontsernikonto kasutamine (peadirektori 07.08.2002 kk nr 75-O)	pidev	Süld
VI Maksuameti ja Patendiameti raamatupidamise maksuregistrite täielik vastavusse viimine	detsember 2002	Süld
VII Riigikontrolli kontrolliaruande eelnõus toodud märkuste ja soovituste arvestamine Patendiameti ja tema raamatupidamise ja eelarve osakonna töös	pidev	Ameti juhtkond, pearaamatupidaja

Viive Kübar
Õigusosakonna juhataja

Aasa Süld
Pearaamatupidaja

09. august 2002

Lisad: 1. Patendiameti peadirektori 06.08.2002 kk nr 74-O
2. Patendiameti peadirektori 06.08.2002 kk nr 73-O
3. Patendiameti peadirektori 07.08.2002 kk nr 75-O

Patendiameti selgitus Riigikontrolli kontrollaruande eelnõu punkti 2.2.12 kohta

Patendiametis ei ole arvestatud nõuetena lähetusse kutsuja poolt hüvitatavaid summasid.

Selgitus:

1. 2001. aastal ei arvestatud nõuetena lähetusse kutsuja poolt hüvitatavaid summasid.
2. Riigikontrolli kontrollaruanne hõlmab Patendiameti raamatupidamise 2001 aasta toiminguid.
3. 2002 aastal on arvestatud nõuetena kõik lähetusse kutsuja poolt hüvitatavad summad.

Aasa Süld
Pearaamatupidaja kt
07.08.2002

7 08 2
326

Patendiameti selgitus Riigikontrolli kontrollaruande eelnõu punkti 3.1.1 kohta trükiteenuste osas

Kontrollaruande eelnõus on märgitud, et Patendiamet on ostnud OÜ Infotrükilt trükiteenust 2001. aastal summas 358 743.- krooni ilma riigihanketa.

*** OÜ Infotrükk** trükiteenus 358 743.-
OÜ Infotrükk trükib alates 1993.a. Patendiametile ametlikke perioodilisi väljaandeid:
- Kaubamärgileht (12x aastas)
- Patendileht (6x aastas)
- Kasuliku mudeli leht (4x aastas)
- Tööstusdisainilahenduse leht (4x aastas)

Kui 1993. aastal trükiti vaid neli numbrit Kaubamärgilehte, siis 2001.a. ilmus kokku 26 numbrit ametlikke perioodilisi väljaandeid.

Selgitus:
1. Ametlike väljaannete trükkimisele kulus 2001.a. 220 204.55 krooni, millest 24 782.50 krooni moodustas võlgnevus 2000.a. ametlike väljaannete trükkimise eest. Ligikaudu 75% ametlike perioodiliste väljaannete kirjastamiskuludest tagastab Patendiraamatukogu Patendiametile peale väljaannete realiseerimist ja sellega taastatakse perioodiliste ametlike väljaannete kulud eelarves.
2. Koostöö OÜ-ga Infotrükk algas juba 1993. aastal ja on sujunud siiani laitmatult. Koostöös on välja töötatud spetsiaalne tarkvaralahendus, mis võimaldab ametlikes perioodilistes väljaannetes avaldamisele kuuluvat informatsiooni (nii teksti kui ka graafilisi kujundeid) operatiivselt edastada ja trüki maketile kanda.
3. Kuna 01.04.2001.a. jõustunud Riigihangete seaduseni ei ületanud ametlike perioodiliste väljaannete trükiteenuse hind kehtestatud piirmäärasid, ei ole Patendiamet pidanud seni otstarbekaks Riigihanke konkurssi läbi viia. Oleme seisukohal, et trükikoja vahetusega kirjastamiskulud pigem kasvavad.
4. Peale kulude ametlike perioodiliste väljaannete trükkimiseks olid 2001. aastal ühekordsed kirjastamiskulud erinevate metoodiliste materjalide trükkimiseks kogusummas138 538.45 krooni (kaks metoodilist juhist ettevõtjatele, tööstusomandi õiguskaitsealaste määruste kogumik, uus Nizza klassifikaator), mis valmisid Euroopa Patendiameti ja WIPO tellimusel ning refinantseeriti Patendiametile. Iga väljaande trükkimine eraldi vaadelduna ei ületanud Riigihangete seadusega kehtestatud maksumuse piirmäära. Samas ei olnud 2001.a. algul ette teada ühekordsete kirjastamisprojektide hulka.
5. Patendiamet võtab Riigikontrolli märkuse arvesse ja kavandab 2002.a. IV kvartalisse Riigihanke konkursi korraldamise leidmaks perioodiliste ametlike väljaannete trükiteenuse osutaja seadusega ettenähtud korras.

Laur Leetjõe
Peadirektori asetäitja

Margus Viher
infoosakonna juhataja

05. august 2002

Patendiameti selgitus Riigikontrolli akti p. 3.1.1 kohta arvutite ostu osas:

*** AS Cell Network** arvutid 103 250.-

Patendiamet soetas 2001.a. IV kvartalis viis arvutit ekspertidele.

Selgitus:

1. Majandusministeerium eraldas meile ootamatult (oktoobris 2001) täiendavaid IT vahendeid, mis olid elektroonse Ehitusregistri projektist üle jäänud.
2. Patendiametile 2001.a. eelarves riistvara väljavahetamiseks ettenähtud vahendid ei olnud piisavad ja alates III kvartalist hakkas see takistama operatiivset patendi- ja kaubamärgi ekspertiisi.
3. Seetõttu otsustasime Majandusministeeriumi poolt täiendavalt eraldatud IT vahendid kasutada operatiivselt kiirete tööjaamade soetamiseks, eeldades, et me ei ületa riigihangete seadusega kehtestatud maksumuse piirmäärasid.
4. Võtsime hinnapakkumised meie poolt ettekirjutatud konfiguratsiooniga ekspertide tööks sobivatele arvutitele 3 erinevalt arvutimüügifirmalt. Keskmine pakkumine oli 24-25 tuhat krooni ühe arvutikomplekti eest. AS Cell Networki kasuks otsustasime seetõttu, et neil oli parasjagu käimas Microlinki uusimat arvutimudelit reklaamiv soodusmüügi kampaania. Patendiamet soetas viis uut meie nõudmistele vastavat arvutikomplekti tükihinnaga 20,65 tuh. krooni, kogusummas 103 250.- krooni.
5. See tähendab, et saime soetada ühe arvutikomplekti rohkem kui algselt kavandasime. Kahjuks aga kujunes hanke hind 3,25% piirmäärast kõrgemaks.
6. Patendiamet on seisukohal, et me pole meile täiendavalt eraldatud IT vahendeid kasutanud mittesihipäraselt ega ebaotstarbekalt.

Laur Leetjõe
Peadirektori asetäitja

Asko Laurson
Infotehnoloogia osakonna juhataja

05. august 2002

Patendiameti selgitus Riigikontrolli kontrollakti eelnõu punkti 3.1.1 kohta valveteenuse osas:

*** AS Akropol A** valveteenus 496 562.-

Patendiamet ostab lepingu alusel alates 1998.a. ööpäevast mehitatud valve teenust AS-ilt Akropol A (leping nr M-106 05.06.1998.a., muudetud 29.12.1999).

Selgitused:

1. AS Akropol A on kogu lepingu perioodil pakkunud meile kvaliteetset valveteenust ja teinud märkimisväärseid investeeringuid Patendiameti haldushoone tehnilistesse valvesüsteemidesse.
2. Seetõttu ei ole Patendiamet seni taotlenud lepingu lõpetamist ega korraldanud konkurssi uue valveteenuse pakkuja leidmiseks.
3. Seoses AS Akropol A ühinemisega Falck 4 Grupiga, on Patendiamet otsustanud taotleda meievahelise lepingu lõpetamist 31.12.2002.a.
4. Patendiamet võtab Riigikontrolli märkuse arvesse ja kavandab 2002.a. IV kvartalisse Riigihanke konkursi korraldamise, et leida valveteenuse osutaja seadusega ettenähtud korras.

Laur Leetjõe
Peadirektori asetäitja

06. august 2002

Patendiameti selgitus Riigikontrolli kontrollaruande eelnõu punkti 3.1.3 kohta tulemuspalkade maksmise osas

Kontrollaruande eelnõu punktis 3.1.3 on öeldud, et summa 86 514 krooni maksmise alust ei esitatud.

Selgitus:

1. Täisekspertiisi ekspertidele maksti igakuist tulemuspalka peadirektori käskkirjadega kinnitatud normide ületamise eest Patendiameti palgafondi arvel.
2. Majandusministri poolt Patendiametile eraldatud tulemusjuhtimise rakendamiseks ettenähtud töötasuvahenditest (572 018 krooni ilma sotsiaalmaksuta) maksti ühekordset tulemuspalka keskastme juhtidele peadirektori käskkirjadega 27.06.2001.a nr 75-P ja 12.12.2001.a nr 144-P ning peadirektorile majandusministri käskkirjadega 25.06.2001.a nr 249-p ja 07.12.2001.a nr 488-p summas 309 310 krooni.
3. Majandusministri poolt eraldatud tulemuspalga ülejääk kanti Patendiameti eelarvelise palgafondi taastamiseks, et katta täisekspertiisi ekspertidele igakuiselt makstud tulemuspalkasid summas 238 074 krooni (peadirektori käskkirjad 26.01.2001.a nr 12-P, 16.04.2001.a nr 52-P, 18.07.2001.a nr 89-P, 10.10.2001.a nr 119-P) ja menetlusosakondade juhatajatele ja nende asetäitjatele makstud igakuiseid lisatasusid (peadirektori käskkirjad 12.02.2001.a nr 19-P, 16.04.2001.a nr 51-P, 18.07.2001.a nr 90-P, 10.10.2001.a nr 127-P).

Toomas Lumi
Peadirektori I asetäitja
peadirektori ülesannetes

Aasa Süld
Pearaamatupidaja kt

7 08 2
327

Patendiameti selgitus Riigikontrolli kontrollaruande eelnõu punkti 3.1.5 kohta

Patendiameti raamatupidamise sise-eeskirjas olevad põhivara ja väikevahendite piirsummad erinevad tegelikult kasutavatest summadest.

Selgitus:
Patendiameti raamatupidamises kasutatakse põhivara arvestamisel rahandusministri 17.03.1995.a määruses nr 46 (RTL 1995, 25/22, 0; muudatus RTL 1998, 197/198, 788) kehtestatud piirsummat mis on 10 000 krooni.
Vastav parandus viiakse sisse raamatupidamise sise-eeskirja.

Aasa Süld
Pearaamatupidaja kt
07.08.2002

Patendiameti selgitus Riigikontrolli kontrollaruande eelnõu punkti 3.1.5 kohta

Kindlaks on määramata I ja II allkirja õiguslikud isikud, samuti kuludokumentide kinnitamise õigust omavad isikud.

Selgitus:

1.Vastavalt majandusministri 1.08.1997.a. määrusega nr 29 kinnitatud Patendiameti põhimääruse (RTL 1997,128,746; 1998,238/239, 1003) punkti 24 alapunktile 10 omab peadirektori I asetäitja esimese allkirja õigust ameti pangadokumentidel.

2. Vastavalt Patendiameti raamatupidamise ja ja eelarve osakonna põhimääruse (kinnitatud peadirektori 29.10.1998 käskkirjaga nr 69-O) punktile 10 omab osakonna juhataja-pearaamatupidaja teise allkirja õigust ameti pangadokumentidel.

3. Patendiameti peadirektori 27.10.1998 käskkirjaga nr 70-O on määratud I ja II allkirja õigust omavad isikud.

3. Kuludokumentide kinnitamist ametis reguleerib peadirektori 9.02.2001 käskkirja nr 21-O punkt 4.

Lisad: koopiad Patendiameti peadirektori 27.10.1998 käskkirjast nr 70-O ja 09.02.2001 käskkirjast nr 21-O.

Toomas Lumi
Peadirektori I asetäitja
peadirektori ülesannetes

Viive Kübar
Õigusosakonna juhataja

08. august 2002